

Μηχανή ανυπαρξίας

Η **ψυχανάλυση** επιστρέφει για τρίτη φορά στην πεζογραφία του **Μισέλ Φάις**, με ένα μυθιστόρημα που εξετάζει υπό νέα οπτική γωνία τους **θεματικούς τόπους** και τα **υπαρξιακά κενά** τα οποία διερευνά επί δεκαετίες

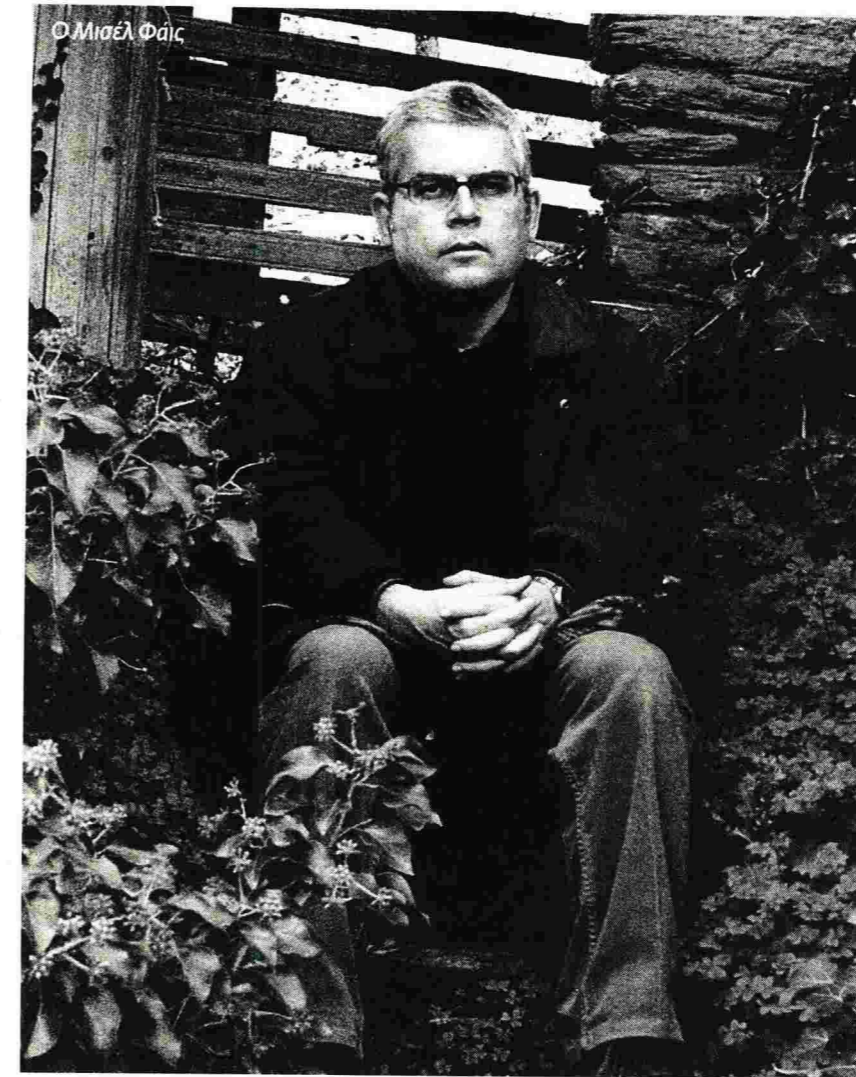
ΤΟΥ **ΒΑΓΓΕΛΗ ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ**

Η ψυχανάλυση υφέρπει σε όλο το μήκος της πεζογραφικής παραγωγής του Μισέλ Φάις, αλλά μπαίνει στο κέντρο της σκηνής μόνο στα πιο πρόσφατα βιβλία του, όπως στο μυθιστόρημα *Από το πουθενά* (2015) και στη νουβέλα *Lady Cortisol* (2016): πρώτα με έναν συγγραφέα ο οποίος ανοίγει διάπλατες τις πόρτες για το εσωτερικό του βάθος (αν τις ανοίγει όντως και αν αποτελεί το μοναδικό υποκείμενο των πολυετών συνεδριών) και ύστερα με μια καταθλιπτική κυρία που δοκιμάζεται από τον φόβο και τον πανικό (αν πράγματι την καταβάλλουν ο φόβος και ο πανικός, και δεν απολαμβάνει υπογείως την κατάσταση, και αν επίσης δεν έχει επινοήσει τον συνομιλητή της). Με το πρόσφατο μυθιστόρημά του, υπό τον τίτλο *Από το πουθενά*, ο Φάις μεταφέρει τον ήρωά του σε έναν χώρο εγκλεισμού ή μάλλον αυτοεγκλεισμού, από όπου καλείται να παρακολουθήσει επισταμένα τους άλλους και τον εαυτό του. Η ψυχανάλυση επιστρέφει για τρίτη φορά εφόσον ο πρωταγωνιστής εναλλάσσει τώρα κάθε τόσο την πολυθρόνα του θεραπευτή με το ντιβάνι του θεραπευόμενου.

Κατά τη διάρκεια αυτής της αδιάκοπης αυτοανταλλαγής, ο Φάις θα επαναφέρει όλους τους θεματικούς τόπους που διερευνά επί δεκαετίες. Πριν και πάνω

απ' όλα την επίμονη και ανυποχώρητη πάλη με τον εαυτό, έναν εαυτό ο οποίος διαμελίζεται εις τα εξ'ων συνετέθη (σύμφωνα με τα λεγόμενα του κειμένου ένας εγωτικός χωρίς εγώ), αλλά και τον μονίμως εξοργισμένο μηδενισμό που θα οδηγήσει πλέον στα όρια της ύπαρξης. Είτε για τον ήρωα πρόκειται είτε για τους τρίτους, οι άνθρωποι δεν μπορούν να υπομείνουν κανέναν (το δικό τους σαρκίο ή το ξένο), κατατρώγονται μεταξύ τους σε βαθμό αφανισμού και ζουν μέσα σε ένα οντολογικό περιβλήμα αδράνειας ή και σιχαμερής ουδετερότητας. Όσο για τα λόγια, για τις λέξεις που χρησιμοποιούν, δεν είναι σε θέση να καταγράψουν και να αποθηκεύσουν το παραμικρό – μπορούν να σημάνουν μόνο τη σύγχυση και το κενό με έναν ακατάσχετο παραδαρμό, με ένα πυρετικό και ανυπόφορα παρατεταμένο παραλήρημα.

Η μυθοπλασία δεν διεκδίκησε ποτέ επίσημη θέση στην πεζογραφία του Φάις, που αντί για τα όποια μυθοπλαστικά δρώμενα προτιμά τη γλωσσική κάμινο τόσο της αφήγησης όσο και των μονολόγων ή των διαλόγων οι οποίοι παρεμβάλλονται στο κύλισμά της (εξ ου και ο θεατρικός χαρακτήρας των διαλογικών μερών). Παρ' όλα αυτά, το *Όπως ποτέ* είναι το λιγότερο μυθοπλαστικό βιβλίο του, αν είναι καν μυθοπλαστικό. Χωρίς πλοκή και δράση (αν εξαιρέσουμε κάποιες υπερτοπικές ιστορίες αχνής γραμμής και εσκεμμένα

Ο Μισέλ Φάις

ελάχιστης συνοχής), χωρίς αρχή, μέση και τέλος, χωρίς εξατομικευμένο δράμα (πώς να φιλοτεχνηθεί δράμα με έναν αφανισμένο εαυτό), χωρίς έκπτωση από κάποιο βάθος, χωρίς ελπίδα και χωρίς προσδοκία για το οποιοδήποτε μέλλον, η σύνθεση του Φάις παραπέμπει ενδεχομένως στο *Κτίσμα* του Κάφκα, λόγω του αυτοεγκλεισμού και της αυτοπαρτήρησης του ήρωα (όπως εγκαίρως έχει επισημανθεί από την κριτική), θα έλεγα όμως πως περισσότερο επικοινωνεί με το θέατρο του Μπέκετ.

Το βιβλίο είναι μια εικονογράφηση ή μια σκηνική απόδοση του υπαρξιακού Τίποτε, ένας συγκερασμός του παραλό-

γου, της ματαιότητας και του άσκοπου ταξιδιού της ζωής: πρόσωπα με το κεφάλι χωμένο στα σκουπίδια, ένας τροχός στιγμιστύπων που αντιστρατεύονται την οιαδήποτε εξωραϊστική ανάμνηση, ανθρωποφαγία και περιττωματολογία, κόπωση και ακηδία, ισχυρή διάθεση εμετού και αποβολής. Μια μηχανή ανυπαρξίας, για να παραπέμψω εκ νέου στο πρωτότυπο. Αλλά και μια μηχανή ακαταπόνητης γραφής με έναν συγγραφέα ο οποίος έχει την τέχνη να ξεφλουδίζει πάντοτε τον ίδιο δηλητηριασμένο κορμό δίχως να χάνει την ικανότητά του να κοιτάζει σε κάθε καινούργιο ξεφλούδισμα και ένα διαφορετικό του στέλεχος...

ΜΙΣΕΛ ΦΑΪΣ
Όπως ποτέ.
Κωμωδία της
κούρασης

Εκδόσεις Πατάκη,
σελ. 150, τιμή 8,70
ευρώ

